

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Aan:

Zie verzendlijst

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/988	11 april 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 23/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

vd

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/988 d.d. 11 april 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

23/96

(Afgesloten 111200A APR 1996)

Conclusie/voorzicht

Naar aanleiding van een recente oproep van president Izetbegovic en de vroegere premier Silajdzic om de eenheid van Bosnië-Herzegovina te bewaren, hebben oppositionele stromingen het vermoeden geuit dat de "breuk" tussen beide politici in scène is gezet. Dat de Kroatische en Servische partijen de oproep niet onderschrijven, zal de etnische verhoudingen in Bosnië-Herzegovina zeker niet ten goede komen. Deze en andere ontwikkelingen zullen de vrees onder de Moslims voor hernieuwde toenadering tussen Serviërs en Kroaten versterken.

De Kroatische overheid heeft nieuwe maatregelen genomen om de speelruimte van oppositionele en/of onafhankelijke media in te perken. Deze maatregelen zijn waarschijnlijk bedoeld om de kansen voor herverkiezing van president Tudjman te vergroten en pleidooien voor meer regionale autonomie (in Istrië) de kop in te drukken.

Bosnië-Herzegovina

Vorige week hebben de Bosnische president Izetbegovic en de voormalige premier Silajdzic een gezamenlijke verklaring uitgegeven waarin wordt opgeroepen tot behoud van de etnische en territoriale eenheid van Bosnië-Herzegovina, ook tijdens en na de verkiezingen van de komende maanden. Deze verklaring is inmiddels aanvaard door de partijen van beide functionarissen. De belangrijkste partijen van de Bosnische Serviërs en Kroaten, de SDS en HDZ, hebben echter tot op heden geweigerd de betreffende verklaring te steunen. Silajdzic is eerder dit jaar uit de partij van Izetbegovic (de SDA) gestoten. Aanleiding was het feit dat de SDA zich in zijn visie ontwikkelde tot een partij voor uitsluitend de Bosnische Moslims, hetgeen ten koste ging van het multi-etnische karakter van zowel de partij als de gehele Bosnische top. Sindsdien heeft Silajdzic een eigen, niet op etnische leest geschoeide, politieke partij opgericht en herhaaldelijk ferme kritiek geuit op Izetbegovic, die hij dictatoriale neigingen verwijt.

Tegen die achtergrond is het opmerkelijk dat beide functionarissen de genoemde verklaring hebben uitgegeven. Dit wijst erop dat zij, ondanks de verwijten van Silajdzic, nog in contact staan en dat ook Izetbegovic, in ieder geval formeel, het streven naar een territoriaal aaneengesloten, multi-etnisch Bosnië-Herzegovina nog niet heeft opgegeven. Door politieke tegenstanders van Izetbegovic en

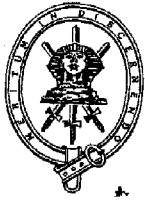
Silajdzic is inmiddels het vermoeden geuit dat de "breuk" tussen beide functionarissen in onderling overleg tot stand is gekomen. Aanleiding daarvoor zou zijn geweest dat Izetbegovic door vele andere Bosniërs inderdaad in toenemende mate wordt gezien als leider van uitsluitend de Moslims en dat Silajdzic beter in staat zou zijn steun van de andere bevolkingsgroepen te verwerven.

Het feit dat de HDZ en de SDS de verklaring van beide Moslim-politici niet willen onderschrijven, wijst erop dat zij de verklaring zien als een poging van Moslim-zijde om te benadrukken dat de Bosnische regering, die in belangrijke mate uit Moslims bestaat, zich nog steeds de vertegenwoordiger van alle vooroorlogse bevolkingsgroepen beschouwt. Met de weigering om deze verklaring te steunen, geven zij echter eveneens aan dat het behoud van de territoriale en etnische eenheid van Bosnië-Herzegovina hen minder na aan het hart ligt dan de Moslims. Daarom zullen de genoemde ontwikkelingen de etnische verhoudingen in Bosnië-Herzegovina zeker niet ten goede komen.

Op 5 april heeft de Kroatische ambassadeur in Bosnië-Herzegovina een bezoek gebracht aan de Bosnisch-Servische stad Banja Luka. Hij heeft daarbij een Kroatisch consulaat in de stad geopend. Tevens heeft hij een ontmoeting gehad met de Bosnisch-Servische premier Kasagic. Dit bezoek zal de vrees van de Bosnische Moslims voor verdere toenadering tussen (Bosnische) Serviërs en Kroaten, die overeenkomstige oorlogsdoelen nastreven, verder aanwakkeren. Dat het Kroatische consulaat juist in Banja Luka wordt gevestigd, houdt waarschijnlijk verband met de geografische positie van die stad ten opzichte van Kroatië zelf, maar wijst er ook op dat de Kroatische regering contact wil houden met de Bosnisch-Servische politici in die stad die ontevreden zijn met het beleid en de persoon van de Bosnisch-Servische president Karadzic. Daarmee sluit de Kroatische politiek aan bij het beleid van de Servische president Milosevic, die ook op de onvrede in Banja Luka wil inspelen om de positie van Karadzic te ondergraven. Het contact van de Kroatische ambassadeur met Kasagic is daarmee niet in tegenspraak, omdat Kasagic, die zelf afkomstig is uit Banja Luka), door Karadzic is benoemd, maar de laatste tijd kritiek heeft geuit op de Bosnisch-Servische president.

[REDACTED] heeft gemeld te kunnen bevestigen dat zich in de omgeving van Travnik (centraal-Bosnië) "personen van Arabische origine" ophouden. Kroaten die oorspronkelijk uit Travnik afkomstig zijn, hebben bij [REDACTED] geklaagd dat de betreffende personen zich in hun vroegere woningen hebben gevestigd en door middel van dreigementen hun terugkeer verhinderen. Deze melding betreft vermoedelijk (voormalige) Mujahedin, buitenlandse islamitische vrijwilligers. Er zijn indicaties dat niet alle Mujahedin, in weerwil van de verplichtingen van "Dayton" en toezeggingen van de Bosnische autoriteiten, het land hebben verlaten. Bovengenoemde melding is één van de weinige bevestigde berichten die daarop wijzen. Overigens is hun aantal nauwelijks te schatten, omdat zij in veel gevallen zijn geïntegreerd in de Bosnische samenleving en/of strijdkrachten. Het bericht onderstreept dat de aanwezigheid van "Mujahedin" tot spanningen leidt, ook wanneer zij niet direct bij oorlogshandelingen betrokken zijn.

De presidentiële raad van Herceg-Bosna (de "Kroatische Republiek" in Bosnië-Herzegovina) heeft onlangs een aantal topfunctionarissen in de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO) gepromoveerd. De aankondiging wijst er in ieder geval op dat de Bosnische Kroaten, in weerwil van eerder aan de

Muslims gedane toezeggingen, vooralsnog niet op het punt staan Herceg-Bosna op te heffen. Bovendien kan uit de promotie van een aantal HVO-leiders worden opgemaakt dat de Bosnische Kroaten niet bereid zijn mee te werken aan de integratie van die strijdkrachten in de gezamenlijke krijgsmacht, zoals die bij diverse verdragen is voorzien. Tegen die achtergrond bevestigen de genoemde bevorderingen de terughoudendheid bij de Bosnische Kroaten ten aanzien van samenwerking met de Muslims in het kader van de Federatie.

Het Bosnisch-Servische parlement, dat dezer dagen bijeen was, heeft besloten een uitspraak over de (toekomstige) hoofdstad van de Bosnisch-Servische republiek (RS) uit te stellen tot een nog niet nader bepaalde datum. Binnen de RS was grote onenigheid over het uitroepen van een hoofdstad. Vele politici die afkomstig zijn uit Pale (oost-Bosnië) vonden dat deze plaats als hoofdstad moest worden aangemerkt, terwijl de Serviërs uit west-Bosnië de voorkeur gaven aan Banja Luka. Daarnaast waren er nog politici die zeiden dat (een deel van) Sarajevo in ieder geval op papier de Bosnisch-Servische hoofdstad zou moeten worden. Weer anderen bepleitten de spoedige aansluiting van de RS bij "Joegoslavië", waardoor een afzonderlijke hoofdstad voor de RS overbodig zou zijn. Karadzic, die evenals de meerderheid van de Bosnisch-Servische top uit Pale afkomstig is, stond vermoedelijk achter de kandidatuur van deze stad, al heeft hij in het verleden ook herhaaldelijk het "Servische" karakter van Sarajevo benadrukt en de snelle toetreding tot "Joegoslavië" bepleit. Dat het parlement van de RS niet tot een besluit is kunnen komen, wijst erop dat Karadzic in ieder geval in deze kwestie niet de meerderheid van de Bosnisch-Servische politieke top achter zich heeft weten te krijgen.

Kroatië

Inmiddels zijn nadere gegevens bekend met betrekking tot de eerder deze week gemelde arrestatie van vier Muslims in Kroatië. De Kroatische pers meldt over aanwijzingen te beschikken dat de vier van plan waren een aanslag te plegen op het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic, die zich in de betreffende regio ophoudt. Deze berichten zijn geloofwaardig, omdat de Bosnische regering gelooft dat Abdic en zijn aanhangers, die tot voor kort een opstand tegen de Bosnische regering in Bihac en omgeving hebben uitgevoerd, in de komende Bosnische verkiezingen een bedreiging kunnen vormen voor haar gezag aldaar. In dat geval zou het ook in Kroatisch belang zijn een dergelijke aanslag te verhinderen, omdat zij goede betrekkingen onderhoudt met Abdic. In ieder geval lijkt het aannemelijk dat de betreffende gebeurtenis de betrekkingen tussen de Kroatische en Bosnische autoriteiten verder onder druk zal zetten.

Kroatische belasting-ambtenaren hebben naheffingen opgelegd aan enkele relatief onafhankelijke kranten en weekbladen. De oppositie heeft gesteld dat dit deel uitmaakt van pogingen van de Kroatische overheden om de oppositionele pers monddood te maken. Gezien het feit dat de heffingen uitsluitend zijn opgelegd aan media die herhaaldelijk kritisch over de overheden berichten, alsmede gezien de hoogte van de heffingen (in één geval betrof het een waarde van 4 miljoen DM) is de genoemde beschuldiging van de oppositie waarschijnlijk juist. Eerder dit jaar werd het belangrijkste oppositionele blad "Feral Tribune" met soortgelijke maatregelen getroffen. Vermoedelijk met hetzelfde doel heeft het Kroatische parlement onlangs de straffen op "laster" tegen president Tudjman en andere functionarissen aanzienlijk verhoogd. Vermoedelijk houdt de opstelling van de Kroatische overheid

verband met de vrees dat Tudjman niet zal worden herkozen bij de presidentsverkiezingen van het komende jaar. Waarschijnlijk wil het Kroatische bewind door manipulatie van de media de te verwachten verkiezingsuitslag alsnog beïnvloeden.

Opmerkelijk is overigens dat de jongste maatregelen uitsluitend media in de noordelijke regio Istrië betreffen. Istrië is in economisch opzicht één van de hoogst ontwikkelde gebieden van Kroatië. Om die reden wordt met name in Istrië vaak gepleit voor meer autonomie voor dat gebied. Het is ook een centrum van minderheden (vooral etnische Italianen) en het is vrijwel het enige deel van Kroatië waar Tudjman en zijn partij HDZ reeds van oudsher weinig populair zijn. De genoemde maatregelen kunnen erop wijzen dat de HDZ hoopt haar controle over Istrië te versterken.

Servië/Montenegro

Servische politie heeft eerder deze week in de voormalig autonome provincie Kosovo de kantoren van het Albaneestalige blad Koha bezet en verdere activiteiten onmogelijk gemaakt. Aanleiding was het feit dat Koha de herroeping van de autonomie van Kosovo in 1989 vergeleek met de "Anschluss" van 1938 en de huidige (en toenmalige) Servische president Milosevic had vergeleken met een Nazi. Sinds enige tijd neemt de roep om herstel van de autonomie van Kosovo, en in de meeste gevallen voor onafhankelijkheid, onder de Kosovo-Albanezen toe. Tegen die achtergrond benadrukken zij ook in toenemende mate dat de herroeping van de autonomie die Kosovo tot 1989 bezat in de Albanese visie illegaal was. Het optreden van de Servische politie is kennelijk bedoeld om te verhinderen dat de Albaneestalige media in Kosovo dergelijke gedachten openbaar maken. Dit kan leiden tot een verdere verscherping van de etnische tegenstellingen in en om Kosovo.

De ministers van Buitenlandse Zaken van "Joegoslavië" en Macedonië hebben het afgelopen weekeinde documenten ondertekend die de wederzijdse erkenning bekrachtigen. Op korte termijn zullen beide landen ambassadeurs uitwisselen. Met de erkenning van Macedonië wil "Joegoslavië" vooral onderstrepen een vredelievende en gematigde politiek in de Balkan voor te staan. Tevens neemt het "Joegoslavische" bewind daarmee afstand van aanspraken van extreem-nationalistische Serviërs, die Macedonië als zuid-Servië beschouwen. Dit vormt een nieuwe indicatie dat de Servische president Milosevic, die in dit opzicht zonder enige twijfel beslissende invloed heeft op het "Joegoslavische" beleid en zijn politieke carrière aanvankelijk heeft gebaseerd op nationalistische thema's, in toenemende mate afstand neemt van een nationalistische koers ten gunste van een meer socialistisch beleid. Overigens is de "Joegoslavische" stap inmiddels scherp bekritiseerd door Griekenland, dat van oudsher relatief goede betrekkingen onderhoudt met "Joegoslavië" en met Macedonië in een politieke strijd over de naamgeving van laatstgenoemde republiek is gewikkeld.